

Verfijnde Remonstranten als medewerkers van het Gereformeerde Weekblad.

De J. A. Schep van Assen geeft in de vragenrubriek van het Gereformeerde Weekblad van 12 October deze voorstelling van het gevoelen van de bezwaarden: „In het genadeverbond heeft God Zich aan alle gedoopten hoofd voor hoofd, zonder onderscheid, verbonden, op voorwaarde van geloof hunnerzijds, om hun Zijn genade te schenken. Hij geeft hun recht op die genade, met de roeping er bij, om de genade geloovig aan te nemen en tevens met de bedreiging, dat Hij hen treffen zal met de verbondswraak, wanneer ze zijn genade in ongeloof verwerpen. De verbondsbepaling is dus een voorwaardelijke. Van die voorwaardelijke heilbelofte, die alleen recht op de genade goederen geeft, is de doop dan volgens hen het teeken en zegel.

Onze kerken hebben hier zeer terecht het gevaar van een verfijnd Remonstrantisme gezien. Verfijnd Remonstrantisme, daar kunnen we het mee doen. Maar weet ge, wie voor de invoering van dat verfijnd Remonstrantisme medeverantwoordelijk is? Een der medewerkers van het Gereformeerde Weekblad. En dat ziet de eerste de beste. Niemand minder dan de verzorger van de vragenrubriek De J. A. Schep van Assen zelf. Deze heeft nl. opnieuw uitgegeven, met een voorrede van den heer A. Zijlstra, een zesde druk van het zoo bekende werk van den vriend van Groen van Prinsterer, J. A. Wormser over den kinderdoop. In dit werk wordt doorlopend een beschouwing van Doop en Genadeverbond gegeven, die thans door De Schep „verfijnd Remonstrantisme wordt genoemd. De lezer oordeelt zelf.

Ik citeer uit den 5en druk van 1903.
p. 62. „De doop, hetzij die aan bejaarden of aan kinderen bediend wordt, verzegelt ons dan ook nooit dat wij geloovigen zijn, maar wat wij in God hebben”.
p. 66. „En aan wie wordt nu die verlossing en zaligheid betuigd, verzegeld en verzekerd?

Aan allen die gedoopt worden”.
p. 67. „Men ziet dus dat de leer der Gereformeerde Kerk bij uitnemendheid ruim en mild is. Zij plaatst al de gedoopten zonder onderscheid op den grondslag van overvloeiende genade en in volstrekte verbondsbetrekking met den Drieënnigen God.

Het onderscheid moet dus gezocht worden in het waarden of niet waarden door de gedoopten van den door hen gemeenschappelijk ontvangen doop, en al zoo worden al de gedoopten geroepen om zich zelf te beproeven of zij zich jegens God als bondgenooten gedragen”.
p. 69. „De Gereformeerde Kerk is dus volstrekt niet bevreemd voor een ruim en algemeen (katholiek) standpunt. Zij laat het eeuwige verbond der genade tot zijn volle recht komen voor ieder, die het zegel van dat verbond ontvangen heeft, maar zij legt dan ook een uitnemend gewicht op het tweede deel van dat verbond.

Volle genade en volkomen verlossing wordt ons in den doop door een Drieënnig verbonds Gods verzekerd en verzegeld — en welk gevaar ligt er nu in, dat de gedoopte dit geloof?”
p. 109. „De doop thans het zegel en onderpand van het genadeverbond, gegrond in den dood en de opstanding des Heeren zal, wanneer hij tot zijn volkomen kracht en ontwikkeling komt, tegelijkertijd behouden en verdere. Behouden, die thans gedurende de lanke moedigheid Gods in Christus gehoord, verdere, die Hem versmaad en zijn bloed onrein geacht hebben. Immers het waren ook dezelfde wateren, die, terwijl zij al het schepsel vermaanden, dat zich op de aarde bevond, daarentegen de ark liefelijk droegen en Noach en de zijnen behielden”.
p. 114. „dat zij (de vaderen) voor ieder gedoopt kind hoofd voor hoofd danken dat God het „door Zijn Heiligen Geest tot lidmaten zijns eeniggeborenen Zoons en alzoo tot zijn kind aangenomen heeft en dat zelve met den Heiligen doop verzegelt en bekrachtigt”.
Zij wisten niets van die inwendige, stille voorbehouding, waardoor men thans somtijds de zaak tracht te redden door er bij te denken „mits het kind uitverkoren is” een voorbehouding, waardoor het genadeverbond evenzeer als de dankzegging zelve, van kracht en waarheid wordt beroofd.

p. 128. „Zij, die buiten Kanaän omkwamen en zij die Kanaän binnentrokken hadden toch dezelfde beloften en beiden hebben door hun ongeloof of door hun geloof aan die beloften de uitkomst van hun weg, die toch zeker gepredestineerd was, vooraf uitgesproken”.
p. 131. „Het genadeverbond maakte geen onderscheid tusschen gepredestineerden en niet-gepredestineerden, dit zou het geloof of het ongeloof doen”.
p. 134. „De leer van den doop, en vooral van den kinderdoop en zoo ook de formulieren van de Gereformeerde kerk zijn onverstaaenbaar, tenzij men ze voorwerpelijk en niet onderwerpelijk opvat”.
Gemakkelijk zouden deze citaten nog met tientallen vermeerderd kunnen worden.

Door dit boek uit te geven, waar in zoo heel duidelijk wordt uitgesproken, dat God zich aan alle gedoopten hoofd voor hoofd heeft verbonden, heeft dus de J. A. Schep mede gewerkt het „verfijnd Remonstrantisme” te verspreiden.

Zou hij ons eens willen vertellen, welke vrijgemaakte ontkenning, dat het geloof een gave is en dat de Heere ons de genade schenkt om dien eisch te volbrengen?

De J. A. Schep is niet de eenige uit den kring van dat Gereformeerde Weekblad, die het „verfijnd Remonstrantisme” heeft gebracht. Ik mag op een ander voorbeeld wijzen uit dien kring van het Gereformeerde Weekblad De Th. Delleman. Het is niet zoo verwonderlijk, dat De Delleman op de classis Rotterdam er tegen op kwam, dat De Doekes zou worden beschuldigd van ketterij. Want ’t verschil tusschen De Delleman en De Doekes is niet,

dat de een het met de Synode eens is, de ander niet. Ze zijn het er beide niet mee eens. De Doekes zegt dat hardop, De Delleman niet. Alleen maar, hij leert het wel. In zijn catechisatieboek zegt hij: Allen kinderen der geloovigen komt de belofte Gods toe, maar niet ieder kind aanvaardt de belofte. Zij, die ongehoorzaam blijven, worden getroffen door den vloek des verbonds; p. 44.

Het „verfijnd Remonstrantisme” dat De Delleman leert, is heel gevaarlijk. Hij heeft immers een Doopboekje gegeven, opdat de ouders hun kinderen in de betekenis van den Doop zouden onderwijzen. In dit Doopboekje vindt gij o.m. de volgende staaltjes van „verfijnd Remonstrantisme”.

P. 9. „Tot ieder kind, dat onder het volk des verbonds geboren wordt, komt nu als lid van dat volk, de belofte en verplichting des verbonds”.

P. 10. „Krachtens de belofte des Verbonds zijn onze kinderen, die als zondaren geboren worden, in Christus geheiligd. Deze heiligheid is volgens Calvijn de geestelijke adel des geslachts. Zij zijn afgezonderd van de wereld en opgenomen in de gemeente, die het lichaam des Heeren is. Dat geldt van al onze kinderen. Niet één uitgezonderd. Zoals alle ranken ranken van den wijnstok zijn — zoowel de goede ranken, die vrucht dragen, als de kwade ranken, die straks worden afgesneden en in ’t vuur geworpen — zoo zijn ook alle kinderen der geloovigen, zoowel de Jacobs als de Ezau’s opgenomen in het lichaam des Heeren.

De belofte wil en moet geloofd worden, maar ze kan, gelijk Calvijn zeide, ook door ongeloof krachteloos gemaakt worden”.

12. „Het recht om te mogen gelooven verleent God ons door de beloften des Verbonds, die ons allen in den Doop worden betekend en verzegeld”.

Zoals men ziet, ook hier veel v.b. van „verfijnd Remonstrantisme”.

’t Is misschien wel goed, dat de Redactie van het Gereformeerde Weekblad een zuiveringsactie onder haar medemensen begint.

Voordat men zich opmaakt om te strijden tegen de bezwaarden, mag men wel toezien, dat men in eigen boezem van vreemde smetten vrij is. Zou hier ook geen werk voor kerkeraden zijn? Heeft de kerk van Kralingen De Delleman reeds vermaand wegens zijn catechisatieboek. Er mag immers niets geleerd worden, wat niet ten volle met de leeruitspraken der Synode in overeenstemming is?

Heeft de kerk van Assen De Schep reeds gekapitteld wegens zijn uitgave van zulk een ketterisch boek als de kinderdoop van J. A. Wormser, boezemvriend van Groen van Prinsterer?

Nee.

K. MEIMA.

[NASCRIPT. Het is aan de eigenlijke leiders van bedoeld orgaan natuurlijk bekend, dat genoemde auteurs zoo schreven. Men ziet hen aarzelen, haalt ze in, geeft hun een of andere min of meer als vereerd aangevoelde opdracht, brengt hen zoo ertoe, mee te loopen in en zelf slachtoffer te worden van de verdoozingspolitiek, en krijgt zoo de verbleekte figuren van wat die leiders als „oppositie” (och arme!) zagen wel met zachte hand aan den overkant in de oude A-meening er onder. Het is een krachtige politiek. Alleen maar: Ik gun ze iedereen. Want op den duur straft ze met impotentie. Nog hoor ik de Delleman in de Kamper Aula zeggen, dat de sacramenten toch Gods BELOFTEN verzegelen!

K. S.)

Een beleefd, doch dringend verzoek.

De Raad der Gerel. Kerk van 's-Gravenhage-West (onderh. Art. 31 K.O.) werd door de Generale Synode aangewezen voor het contact opnemen en onderhouden met de Kerk van Londen en Curaçao.

Naar aanleiding hiervan wordt ieder, die familiër of kennissen in ENGELAND of CURAÇAO heeft, verzocht aan ondergetekende daarvan mededeeling te doen, onder opgave van volledige namen en adressen, zoo mogelijk ook leeftijden, vroegere en tegenwoordige kerkelijke en maatschappelijke functies, wanneer het gezinnen betreft, de namen van alle gezinsleden, voorts gaarne alle gegevens, welke van belang kunnen zijn. Speciaal wordt opgave verzocht van naar Engeland of Curaçao vertrokken of vertrekkende millitair. Men noteert onderstaand adres.

Helpt ons de ons verstrekte opdracht zoo goed mogelijk te kunnen uitvoeren.

De Scriba van den Kerkeraad bovengenoemd: G. J. Rijken van Olt, Rozenstraat 63, 's-Gravenhage.

P.S. Andere bladen worden zeer vriendelijk verzocht dit verzoek over te nemen en een ex. van het blad, waarin het werd opgenomen, aan bovenstaand adres te willen toezenden.

Pluriformiteit der kerk.

II.

e. Een vierde kernvraag is die naar betekenis en draagwijdte der in de Confessie voorkomende uitdrukking „buiten de Kerk geen zaligheid”. Volgens G. Doekes (G.T.T. XII, 443 v.) zijn deze „ronde woorden”, in dit verband voor geen tweeërlei uitlegging vatbaar. „Immers”, zoo gaat hij verder, „hier is ontegenzeggelijk sprake van de zichtbare, georganiseerde kerk, aan wier onderwijzing en tucht de lidmaten zich hebben te onderwerpen. Het „extra ecclesiam nulla salus” („buiten de Kerk geen zaligheid”) is geen paapsche doling, maar een gereformeerde waarheid”. Het is „de regel, de ordinare huishouding Gods” (al zijn er z.i. ook uitzonderingen). Vgl. De Moeder der Geloovigen, 46 e.v. Elders stelt De Doekes de vraag der verbindbaarheid, al of niet, van deze „gereformeerde waarheid” met de pluriformiteitsgedachte; „het gaat” — zoo zegt hij — „het gaat eenvoudig over de vraag, of de belijdenis aangaande de ware Kerk, buiten welke geen zaligheid is, ruimte laat voor wat men onder pluriformiteit verstaat. En dan spreekt de Confessie, zoals we aantoonen, zoo duidelijk mogelijk uit, dat die ruimte niet bestaat”.

Deze meening wil dus noch de exegese van de uitdrukking in kwestie, noch de oplossing van de daarmee sa-

WAT IS DE MENSCH?

Wat is de mensch, hoe machtig,
[hoe vermetel?
Genaakt het uur, al staat een heer
[rondom het hof,
De Koning valt van zynen zetel
En wordt een handvol asch en stof.

Gij, gij alleen, oneindig Opperwezen!
Gij, Vader en Monarch van al wat
[was en wordt,
Hebt geen verandering te vrezen,
Noch dat uw scepter zij verkort.

d'Oude eeuwen, die voor 't menschdom
[gansch verdwijnen,
En zij, die zullen zijn in 't later
[tijdsgericht,
O God! die roept ge, en zij verschijnen
Te zamen voor uw aangezicht.

Gij ziet hen voor uw zetel henen drijven,
Als kielen, langs de zee genoopt door
[wind en vloed:
De eene is bekroond met vrede-olijven
En de andere bedekt met bloed — —

Het noodlot zit geknield voor uwe voeten
En leest in 't heilig boek uw
[onweerstaande wil;
Maar, als uwe oogen het ontmoeten,
Verandert alles of staat stil.

WILLEM VAN HAREN,
Het menschelijk Leven.

menhangende pluriformiteitsvraag laten uitgaan van een ander kerkbegrip, dan naar schrijvers overtuiging in dit desbetreffende artikel der Confessie is uitgedrukt. Dit kerkbegrip is dat van „de zichtbare, georganiseerde kerk”.

Van den ANDEREN kant evenwel benadert dr. H. Bouwman de kwestie, als hij schrijft (Bazuin, 16 Mei 1913), dat de woorden „dat buiten haar geen zaligheid is”, allereerst zien op de kerk als lichaam van Christus, waartoe behooren enkel en alleen de geloovigen; maar wijl dat mystieke lichaam van Christus — nog steeds is Bouwman aan het woord! — de geloovigen tot haar niet op andere wijze vergadert dan in de zichtbare vergaderingen van hen, die Christus naam belijden, dan daarmede ook is uitgesproken, dat voor hen, die de genade van Christus, aan Zijne kerk gegeven, versmaaden, geen zaligheid is”. Deze schrijver wil derhalve in de exegese der bekende uitdrukking uitgaan van wat hij noemt „het (onzichtbare) mystieke lichaam van Christus”, teneinde dan weer vandaar uit te komen tot de „zichtbare georganiseerde kerk”, die evenwel door Doekes was voorop geplaatst. En nadat hij tusschen „wezen” en „vorm” der kerk onderscheid gemaakt heeft in dier voege, dat zijn uitgangspunt voor de exegese der woorden in kwestie een ander kon zijn dan dat van Doekes, wordt daarna voor de pluriformiteitsgedachte plaats ingeruimd met behulp van de voor het heet van Doekes methodisch hier niet leidinggevend distictie tusschen „wezen” en „vorm” der kerk; vandaar, dat straks Bouwman tot een conclusie komen kan, die van Doekes zich nu geheel en al verwijdt: „bovendien ziet de uitdrukking pluriformiteit niet op het wezen, maar op den vorm der kerk, op hare institutionele openbaring”.

Een MIDDEN-standpunt neemt dr. K. Dijk in. Eenerzijds meent deze auteur (in 1920) („Buiten de Kerk geen Zaligheid”, 55), dat ieder het eens kan zijn met Maresius' opvatting, volgens welke het axioma, dat buiten de kerk geen zaligheid is, te verstaan is van het „mystieke” lichaam van Christus bestaande alleen uit de uitverkorenen en waargeloovigen; een uitspraak, welke in ieder geval bewijst, dat dr. Dijk zelf Maresius' opinie deelt. Hij voegt dan daar aan toe, dat het desbetreffende artikel in de belijdenis „geen enkele reden aangeeft, om dit axioma (buiten de kerk... enz.) te betrekken op de kerk als instituut, alsof zij alleen het privilege der heiluitdeeling zou bezitten” (57). Aan den anderen kant is dr. Dijk van meening (59), dat hier (d.w.z. in het „buiten de kerk...” en in de teekening, die de Confessie geeft van de „ware en valsche Kerk”) de pluriformiteit niet geleerd wordt, al wordt ze dan ook „evenmin veroordeeld of buitengesloten”; ook dr. Dijk spreekt van „toelating” vgl. wat onder c. gezegd is). Van andere uitspraken zien we af.

I. Met de voorgaande hangt een andere vraag samen: zijn de kenteekenen der ware en der valsche kerk steeds constateerbaar, ja dan neen? Dat deze vraag voor de handhaving der belijdenis inzake ware en valsche kerk, en dus ook voor de pluriformiteitsvraag, van groot belang is, zal wel niemand ontkennen, vooral niet in een periode, waarin over „kenmerken” en „kenteekenen” veel gesproken en geschreven is, ook in synodale vergaderingen.

Welnu, de één geeft hier in bevestigenden, de ander ontkennenden zin bescheid.

Bevestigend antwoordt op de gestelde vraag dr. K. Dijk, die (a.w. 59) constateert, „dat, al stelt de Confessie den vorm der Schrift, zij voor de notie Ecclesiae falsae (kenmerken der valsche Kerk) de trekken ontleend heeft aan de openbaring(?) der Roomsche Kerk, en dus aan de in het begin der 16e eeuw bestaande werkelijkheid”. Vol-

gens dezen auto-model gebruikt van den auteur, stellen, dat een deel der wordingen zal volhou mening inzake confessionele vaarden: dat n dan teekenen v zijn; palen, nie uitkomen, indie waterbad onzic teekent h.i. in

Gelijk bij al voor hun beset, de teekenen, logisme bouw, een kenteek, voorkomt, zal moeten zijn, ze worden: aan l iets „kennen”; gen „gangbare zelfonderzoek c volgens de gan tens kenmerke onderzoek, en der kerken, be

Dit neemt in niet in betrek in het problee ons van „laten zondaren hier n naam van de F perken we ons „den laatste spraak in dez verwees naar onzer bladen h spraak van d bij het Herv. g baart, de kenne gen bedoeld o Goor verder p en hij publice van Goor, alda organisatie va kunnen treden 26 Febr. 1937).

Dat nu hier ook van onder betrekken in oudere uitspra mand zal loofde oudere, „inter reeds lang ge van de v. G. betekenis is, onder ons rula gezien, ruimte

Dat deze thes in elke zelfbe zijn onmiddell betrekking tot sche kerk aan al verder div kenmerken de der valsche k desbetreffende daarmee actue het onderhava termen op k door dr Dijk tuigt er zijn worden, dat, merkt, de Sc valse kerk op te nemen

niet. We zeg denkt, komt c wel zuiver sc nemen? Zijn zuiver schritt uitspraak uit vroeger betre

Tevens bedem miteit opvat „aletheisch” n, alg. verg niet latent — andere van z

„zuiver schri den; hetgeen sterker accen Wij zouden

len, en eigen de delinitie d al wat boveheid. Bij zóv de met de

een min of omschrijft de begeven ons tuele proev vene genoeg

Dat doel is aan te toot tel geen spr

Zoolang al gen, met min werkelijk le thans voor v gende kernv juist omtrent doen besluite omtrent het vragen geste

Men kan e dan logenstra divergerend